

Města budou udržitelná, nebo mrtvá

Současná města svými emisemi mnohonásobně překračují hranice udržitelného rozvoje. Je zásadní, abychom prosadili ambiciózní klimatické cíle v Evropské unii, a také abychom je promítli do české legislativy a strategických dokumentů týkajících se obcí a nové výstavby. Například stávající návrh stavebního zákona jde zcela proti účinné ochraně klimatu - oslabuje úlohu orgánů ochrany přírody i veřejnosti v rozhodování o výstavbě a urychluje betonování krajiny. Klimatické cíle v oblasti mitigace i adaptace chybí v závazných dokumentech územního plánování, i v územních plánech samotných. Ministerstvo pro místní rozvoj by mělo mít v oblasti ochrany klimatu skutečnou progresivní vizi, ne jít na ruku bezbřehému růstu a betonářské lobby.

Devět environmentálních a lidskoprávních organizací dnes před sedmi ministerstvy vyzývá vládu a speciálně premiéra Andreje Babiše, aby na rozhodujícím jednání lídrů EU o klimatu přesvědčil ostatní země o podpoře snížení emisí skleníkových plynů o 65 % do roku 2030. Páteční rozhodnutí uhelné komise stanovit termín pro ukončení těžby uhlí až na rok 2038 je pro nás nebezpečným mementem dosavadní nečinnosti establishmentu. Jednání v rámci EU je jednou z mála posledních šancí, jak zastavit globální oteplování na úrovni 1,5 °C a odvrátit tak nejděsivější dopady změn klimatu.

Proč si organizace Automat, Arnika a NESEHNUTÍ pro tuto výzvu vybraly Ministerstvo pro místní rozvoj a co má společného s klimatickými cíli EU pro rok 2030?

Města mají celosvětově na svědomí 75 % emisí skleníkových plynů a spotřebovávají 60-80 % energie, přestože zabírají jen 2 % zemského povrchu. [1] Mnohonásobně tak překračují hranici trvale udržitelného rozvoje. Zároveň vlivem vysoké hustoty zastavěnosti nejvíce pociťují dopady změn klimatu, zejména v době letních veder.

Vysoce urbanizované oblasti s nedostatkem zeleně jsou náchylné k tepelné akumulaci a tvorbě tzv. tepelných ostrovů. Prvky tzv. zelené a modré infrastruktury jako jsou veřejná zeleň, zelené fasády a střechy, nebo polopropustné povrchy, pomáhají prostor ochlazovat a adaptovat tak města na zhoršující se klimatické podmínky. Naopak produkce emisí ve městech, zejm. skrze automobilovou dopravu, průmysl a spotřebu energie v budovách, je třeba omezovat cílenými politikami a strategiemi.

Současný trend v české legislativě i v systému regulací v oblasti územního rozvoje na prohlubující se klimatickou krizi reaguje nedostatečně. Naopak v řadě případů jde směrem opačným: připravovaná rekodifikace stavebního práva umožní masivní zastavování měst i krajiny a zcela zásadně oslabí ochranu životního prostředí. Současné aktualizace Politiky územního rozvoje i pražských Zásad územního rozvoje na klimatickou hrozbu nijak nereagují, připravovaný nový Metropolitní plán Prahy razantně oslabí ochranu zeleně a parků a prioritizuje velké dálniční stavby a umožní další razantní zahuštění města bez vhodné regulace. Stávající návrh Územního plánu města Brna na nutnost ochrany klimatu také nereaguje dostatečně. Ohrožuje stávající plochy zeleně včetně zahrádek a usnadňuje další nárůst individuální automobilové dopravy namísto udržitelných forem - například městskou cyklistikou se zabývá jen velmi okrajově a nevyužívá možnosti pro její rozvoj.

Požadujeme, aby klimatické cíle byly implementovány do legislativy. Dále je třeba klimatické cíle v oblasti adaptace i mitigace implementovat do závazných dokumentů územního plánování - Politiky územního rozvoje, krajských Zásad územního rozvoje a územních plánů (vč. vznikajících Metropolitního plánu Prahy a nového územního plánu Brna).

V Praze dne 7. 12. 2020

Arnika, Václav Orcígr, vaclav.orcigr@arnika.org, 607 156 980

Automat, Michal Lehečka, michal.lehecka@auto-mat.cz, 721 510 925

NESEHNUTÍ, Martin Hyřha, martin@nesehnuti.cz, 606 104 784

[1] více viz např. leták Arniky o městech a klimatické změně: <https://arnika.org/klimaticka-zmena-a-mesta-28>